UUTISET

Valtaosa, 60 prosenttia, maatilojen välisestä yhteistyöstä tehdään ilman sopimusta. **PTT:N SELVITYS**

Koneiden yhteisomistus on yleisin tilayhteistyön muoto

Yhteistyökumppanin ominaisuuksista tärkeimmät ovat luotettavuus, toimiva henkilökemia, osaaminen ja motivaatio tehdä työt hyvin. Sukulaisuutta tai samaa tuotantosuuntaa ei korosteta.

Lähes kolme neljäsosaa maatalousyrittäjistä tekee yhteistyötä toisten maatilojen kanssa. Yleisintä on koneyhteistyö, PTT:n tuore tutkimus kertoo.

Tilat joko omistavat koneita yhdessä tai niiden koneet täydentävät toisiaan. Toisella saattaa olla paalain ja toisella karhotin. Säilörehun teossa paikalla saattavat olla parin tai useamman tilan traktorit kärryineen ajamassa rehua siiloihin.

Koneyhteistyöhön liittyy usein työnvaihtoa esimerkiksi periaatteella ”kynnä sinä, minä äestän”.

Kotieläintiloilla tärkeitä yhteistyömuotoja ovat lannanluovutus ja rehujen sopimusviljely.

Myös tuotantopanoksia hankitaan usein porukalla. Yhteiskuivureita on jonkin verran, ja osa tiloista tekee yhteistyötä tuotteidensa myynnissä.

Yhteisyritykset harvinaisia

Maalis–huhtikuussa tehtyyn kyselyyn vastanneista harva tekee vielä syvällisempää yhteistyötä.

Tuotantovaiheittainen yhteistyö ei kotieläintuotannossa ole kovin yleistä. Tällaisessa yhteistyössä eri kasvatusvaiheet hoidetaan eri tiloilla.

Yhteiset työntekijät, yhteinen viljelykierto ja tilusvaihto ovat nekin harvinaisia.

Yhteinen viljelykierto onnistuisi esimerkiksi lähellä toisiaan sijaitsevilla maito- ja kasvinviljelytilalla, jolloin maitotila saisi lisää nurmialaa ja viljatila nurmen hyödyt viljelykierrossa.

Kotieläintuotannossa yhteisyritykset lisääntyvät, mutta kyselyssä niiden osuus näkyy erittäin pienenä.

Kumppani lähellä

Useimmiten yhteistyötä tehdään naapureiden kanssa. Yli puolella vastaajista etäisyys tärkeimpään yhteistyökumppaniin on alle viisi kilometriä.

Yhteistyön suurimmiksi eduiksi mainitaan koneiden korkeampi käyttöaste, mahdollisuus saada käyttöön tehokkaammat koneet tai työketjut, työajan säästö sekä pienempi pääoman tarve. Maidontuottajat mainitsivat usein, että yhteistyö antaa mahdollisuuden keskittyä siihen, mitä parhaiten osaa.

Yhteistyön merkittävimmiksi esteiksi nostettiin halu säilyttää itsenäisyys päätöksenteossa, halu tehdä työt oman aikataulun mukaan sekä se, että sopivia yhteistyökumppaneita ei ole.

Yhteistyökumppanin ominaisuuksista tärkeimmät ovat luotettavuus, toimiva henkilökemia, osaaminen ja motivaatio tehdä työt hyvin. Sukulaisuutta tai samaa tuotantosuuntaa ei korosteta.

Usein ilman sopimusta

Valtaosa, 60 prosenttia, maatilojen välisestä yhteistyöstä tehdään ilman sopimusta. Kirjallisia sopimuksia oli tehnyt vain viisi prosenttia yhteistyötä tekevistä vastaajista.

Jos tilojen välistä tuotannollista yhteistyötä haluttaisiin lisätä, yhteistyösopimusmalleja pitäisi kehittää, tutkimusraportissa todetaan.

Sopimusmalleilla voitaisiin raivata yhteistyön esteitä silloin, kun yhteistyöllä on suuri taloudellinen ja tuotannollinen merkitys sekä silloin, kun yhteistyökumppanit eivät ole entuudestaan tuttuja tai sijaitsevat kaukana toisistaan.

Sopimuksilla voitaisiin myös poistaa epävarmuutta yhteistyön jatkuvuudesta. Silloin tiloilla ei olisi tarvetta säilyttää omia koneita ”varmuuden vuoksi”.

Sopimuksen avulla voidaan myös hälventää epäilyksiä toisen tekemisen laadusta sekä välttää epäselvyyksiä vastuun jakamisessa ja ristiriitatilanteiden hoitamisessa.

SATU LEHTONEN

Lähde: Sofia Kämäräinen, Suvi Rinta-Kiikka ja Tapani Yrjölä: Maatilojen välinen yhteistyö Suomessa. PTT työpapereita 162.

Vennan tilalla yhteistyö on selviö

Vennan tila Turun Paattisilla on tehnyt yhteistyötä usean naapuritilan kanssa jo vuosia.

Jaakko ja **Pirkko Suomisen** luomumaitotilalla on kaksi robottia, 140 lypsävää ja 120–130 päätä nuorkarjaa. Omaa peltoa on noin 90 hehtaaria ja lisäksi vuokramaita.

Yhteistyötiloilta ostetaan valkuaiskasvipitoista seosviljaa, jolla on tärkeä rooli karjan ruokinnassa.

Kirjallisia sopimuksia ei ole, suulliset ovat riittäneet.

Seosvilja korjataan kosteana, kuljetetaan Vennan tilalle, murskataan valssimyllyllä ja säilötään ”makkaraan” eli ilmatiiviiseen muovipötköön.

Säilörehu tuotetaan pääasiassa omilla pelloilla. Etelä-Suomen kuivien kesien takia puskuriksi tarvitaan kuitenkin myös naapurien nurmia.

Säilörehu on karjan tärkein valkuaislähde. Sitä täydennetään seosviljalla.

Jos valkuaistarvetta vielä jää, se täytetään luomurypsillä, omalla ja naapureilta ostetulla. Sitä varten tilalla on oma pieni puristamo.

Öljykasvien puristuksessa syntyvä öljy menee rehuksi läheiseen luomukanalaan.

Noin puolet tilalla syntyvästä lietelannasta käytetään omilla pelloilla, toinen puoli menee yhteistyötiloille. Kun lannanlevitysalaa on paljon, joka säälle ja tilanteeseen löytyy sopiva levityspaikka.

SATU LEHTONEN

Kotieläin- ja kasvitilojen yhteistyömuodot

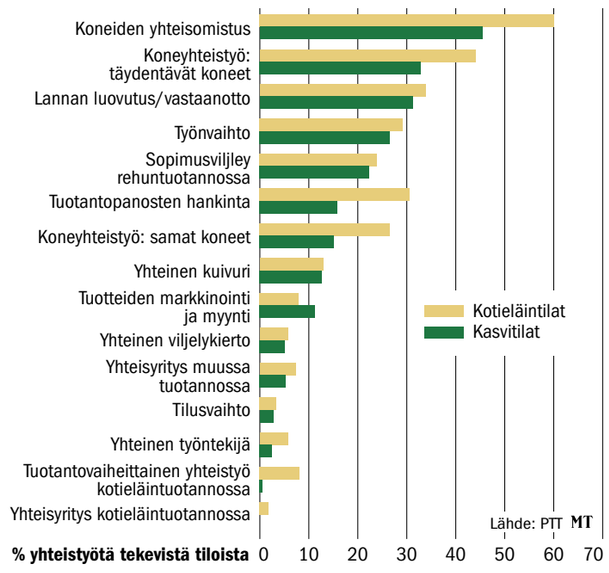

KARI SALONEN

Jaakko Suomisen tilalla rypsi puristetaan itse. Rouhe käytetään rehuksi, öljy menee naapurin luomukanalaan.

VEIKKO TERTSUNEN

Lomittaja Satu Koskela harjoittelee varavoiman käynnistämistä teknikko Bengt Ekholmin avustamana. Jouni Suontaka seuraa traktorin hytistä. Vesisuihku ja valo kertovat, että varavoima on käynnistynyt.

Lomittajat opettelevat välttämään sähkön vaaroja

HÄMEENKYRÖ (MT)

Maatalouslomittaja **Esko Huusansaari-Ripatti** vaihtaa kahvasulaketta.

Hän sai vaihtoon koulutusta Hämeenkyrössä.

”Tämä ei ole mikään yksinkertainen juttu”, Huusansaari-Ripatti tuumii.

Kahvasulaketta käytetään isoilla tiloilla ja teollisuudessa, kun tarvitaan suurta virrankatkaisukykyä.

Huusansaari-Ripatti käyttää kasvomaskia ja suojahihallista kahvasulakkeen vaihtotyökalua. Valtuutettu tarkastaja **Leo Kallio** opastaa. ”Väärin vaihtaminen aiheuttaa vaaraa. Tässä työssä ei saa hosua.”

Sata maatalouslomittajaa Pirkanmaalta sai kaksi päivää koulutusta siihen, kuinka sähkölaitteiden kanssa on turvallista toimia. Turvariskejä opetellaan tunnistamaan.

Puolet sai tiloilla sähköiskun

Lomittajat opiskelevat ensin sähköteoriaa, sitten he harjoittelevat käytännössä maatilalla. He perehtyvät laitteiden oikeaan ja turvalliseen käyttöön.

”Puolet käsistä nousi, kun kysyimme, moniko lomittajista on saanut sähköiskun”, diplomiinsinööri **Sirpa Tertsunen** Agro-Elektrosta kertoo.

Kahvasulakkeen vaihtoa opastetaan aina paikan päällä maatilan omalla sähkökeskuksella. Opastusta antaa ainoastaan sähköalan ammattilainen.

”Kahvan vaihdossa voi pahimmillaan syntyä valokaari ja tulla erittäin vakavia sähkötapaturmia”, Kallio sanoo.

Sulakekoot suurenevat isoilla maatiloilla, joille hankitaan lypsyrobotteja sekä isoja tilatankkeja ja niiden pesujärjestelmiä. Rehunkäsittely teknistyy.

Sastamalan lomituspalvelujohtaja **Raili Puro** korostaa, etteivät lomittajat vaihda kahvasulakkeita. Koulutuksessa varaudutaan tulevaisuuteen.

Puron mielestä sähköoppi on tärkeää myös hallinnon työntekijöille. Heidän pitää osata, sillä lomittaja raportoi ongelmista heille.

”Lomittajalla on velvollisuus ilmoittaa vaarallisista sähkövirityksistä. Hallinto selvittää asiaa maatilan kanssa.”

Lomittajia ei voi pakottaa vaihtamaan kahvasulakkeita. Isännän opastus ei oikeuta niiden vaihtoon.

Normaalit 25 ampeerin sulakkeet saa vaihtaa ilman opastusta.

Tila toimi päiviä varavoimalla

Toimitusjohtaja **Veikko Tertsunen** Agro-Elektrosta painottaa, että sähkölaitteiden kunto ja työturvallisuus ovat aina maatilalla viljelijän vastuulla.

”Viljelijät ja lomittajat eivät saa itse tehdä sähköasennuksia”, Tertsunen on ehdoton.

Agro-Elektro kouluttaa viljelijöitä myös sähköpalojen ja sähköiskujen riskeistä. Työt lisääntyvät, joten viljelijöillä ei ole aina aikaa lähteä koulutukseen.

”Maatalouskoulutuksessa pitäisi olla enemmän sähköasioita”, Sirpa Tertsunen ehdottaa.

Maatalouslomittaja **Satu Koskela** käynnistää maatilan varavoimaa, aggregaattia. Saman hän on tehnyt tositilanteessa.

Koskela lomitti karjatilalla Tapani-myrskyn aikoihin kolmisen vuotta sitten.

Myrsky katkaisi sähköt. Maatila toimi kolme päivää varavoimalla.

”Lypsy pelasi ja vettä saatiin eläimille.”

Koskela neuvoo maatiloja varustautumaan tarpeeksi isolla aggregaatilla. Traktori kulutti paljon polttoainetta, mutta kaikki eläimet pelastuivat.

”Oli hieno tunne, kun valot paloivat taas normaalisti.”

JUHANI VIITALA

Sairauslomalla on aina 300 lomittajaa

Maatalouslomittajien työ on riskialtista. Lasketaan, että 4 200 lomittajasta 300 on aina sairauslomalla.

Toiminnanjohtaja **Raimo Kivineva** Maatalouslomittajatyhdistyksestä kertoo, että työskentely jatkuvasti muuttuvissa oloissa lisää turman riskiä.

”Kiireellä ja osa-aikaisilla työsuhteilla on osuutensa tapaturmissa.”

Lomittajat kaatuvat ja liukastuvat. Eläimet puskevat. Koneet ja laitteet aiheuttavat vaaratilanteita.

Sähköturmat ovat usein vakavia, vaikka lukumääräisesti sähkö ei ole suurin työtapaturmien aiheuttaja.

”Aina kun sattuu, sattuu pahasti.”

Kivineva pitää ongelmana, että sähkötöiden lopputarkastus jää usein tekemättä maatiloilla. Tiloja ja sähkölaitteita on käyttökiellossa puutteiden takia.

Tapaturmat aiheuttavat yhteiskunnalle merkittävän lisälaskun.

Työsuojelun parannuksista hyötyvät Kivinevan mukaan viljelijät ja lomittajat. Viljelijät työskentelevät maatiloillaan yli 300 päivää vuodessa.

JUHANI VIITALA

» Työsuojelun parannuksista hyötyvät sekä viljelijät että lomittajat.